

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ ПОРТУГАЛОМОВНИХ
МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу бакалаврату
освітньої програми «*Переклад з
португальської та з англійської мов*»,
спеціальність – *035 Філологія*
Наталія Миколаївна САВИЧ

Науковий керівник:
к.філол.н., асист. Андрій БЕРЕЖНИЙ
Рецензент:
к.філол.н., проф. Галина ВЕРБА

«Допущено до захисту»
на засіданні кафедри
*теорії та практики перекладу
романських мов імені Миколи Зерова*
Протокол № 9/1-4 від «27» червня 2024 року

завідувач кафедри (підпис)
д.філол.н., проф. Ірина СМУЩИНСЬКА

КИЇВ
2024

АНОТАЦІЯ

У цій роботі проаналізовано та визначено лексико-семантичні й структурні особливості перекладу заголовків медійних текстів на прикладі португаломовних інтернет-видань G1 Portal de Notícias da Globo, Diário de Notícias, BBC News Brasil, Jornal de Notícias, CNN Brasil тощо.

На основі фактичного матеріалу з португаломовних видань представлено переклади заголовків. Було наголошено на важливості збереження зрозумілої та чіткої подачі інформації, а також використання аналогічних мовних засобів у перекладі. Методологічні підходи базуються на комплексному аналізі теоретичних та практичних аспектів перекладу.

Було з'ясовано, що труднощі при перекладі заголовків португаломовних медіатекстів можуть виникати через порушення мовних норм, недостатні знання реалій і культури країни, а також фразеології. Важливо усвідомлювати суть, зміст, комунікативну функцію та стилістичний ефект тексту для успішного і адекватного перекладу. Це передбачає вміння розпізнавати метафори, алюзії, іронію, каламбури, а також володіти необхідними знаннями та уявленнями про реальність, якій присвячений текст.

У ході роботи були визначені лінгвістичні та стилістичні особливості заголовків медійних текстів, окреслені перекладацькі стратегії, трансформації та методи адаптації заголовків до української аудиторії, проаналізовані труднощі та виклики, що постають при перекладі заголовків та запропоновані рішення для збереження семантичного навантаження та стилістичних особливостей оригінальних заголовків.

Ця робота є важливим внеском у перекладознавство, оскільки досліджує малодосліджену тему перекладу заголовків з португальської на українську мову, надаючи практичні рекомендації для перекладачів у цій сфері.

Ключові слова: заголовок, медійний текст, мова ЗМІ, особливості перекладу, перекладацькі трансформації.

SUMMARY

This work analyses and identifies lexico-semantic and structural features of the translation of media headlines on the example of Portuguese-language online publications G1 Portal de Notícias da Globo, Diário de Notícias, BBC News Brasil, Jornal de Notícias, CNN Brasil, etc.

Translations of the headlines were presented based on factual material from Portuguese-language publications. The importance of maintaining a clear and precise presentation of information and using similar language tools in translation was emphasised. Methodological approaches are based on a comprehensive analysis of theoretical and practical aspects of translation.

It has been found that difficulties in translating headlines of Portuguese-language media texts can arise due to violations of language norms, insufficient knowledge of the country's realities and culture, as well as phraseology. It is important to understand the essence, content, communicative function and stylistic effect of the text for a successful and adequate translation. This implies the ability to recognise metaphors, allusions, irony, puns, as well as to have the necessary knowledge and understanding of the reality to which the text is dedicated.

The study identified linguistic and stylistic features of media headlines, outlined translation strategies, transformations and methods of adapting headlines to the Ukrainian audience, analysed difficulties and challenges encountered in translating headlines and proposed solutions to preserve the semantic load and stylistic features of the original headlines.

This work is an important contribution to translation studies, as it explores the under-researched topic of headline translation from Portuguese into Ukrainian, providing practical recommendations for translators in this area.

Keywords: headline, media text, media language, translation features, translation transformations.

Зміст

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГОЛОВКІВ ЦИХ ТЕКСТІВ.	10
1.1. Медійний стиль та його лінгвостилістичні особливості.	10
1.2. Специфіка перекладу медіатекстів.	12
1.3. Заголовок як складова частина медіатексту.....	16
Висновки до першого розділу.....	19
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ РІЗНОМАНІТНИХ ПОРТУГАЛОМОВНИХ ВИДАНЬ.....	21
2.1. Лексико-стилістичні та граматичні особливості заголовків португаломовних статей.....	21
2.2. Аналіз використання лексичних перекладацьких трансформацій при перекладі заголовків португаломовних медійних текстів.....	28
2.3. Граматичні трансформації при перекладі.....	36
Висновки до другого розділу.....	41
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	50

ВСТУП

Життя будь-якого суспільства перебуває у стані безперервної еволюції. Відповідно, мова, тісно пов'язана з суспільством, чутливо відображає всі ці зміни. Стрімкий прогрес у розвитку різноманітних ЗМІ, який став особливо відчутним у 21-му столітті, відбився на процесі створення, використання та поширення слів, на властивостях мовного вживання та певних змін у мові. Наразі чи не найбільший діапазон використання мови припадає на галузь масової комунікації. Обсяг текстів, що щоденно створюються та передаються через ЗМІ, постійно зростає. Вони, у свою чергу, зазнають трансформацій, намагаючись не відставати від сучасних тенденцій. Ці зміни проявляються в кількох аспектах. У першу чергу, змінюється власне носій інформації, оскільки паперові видання все частіше замінюються інтернет-версіями популярних газет. Вони стосуються також стилю викладу матеріалів, мови та змістової форми.

Мова, що використовується у засобах масової інформації (ЗМІ), належить до найбільш впливових сфер у використанні мови з кількох ключових причин. ЗМІ мають здатність охоплювати велику кількість людей з різних соціальних груп, культур та регіонів. Інформаційні передачі, новини, статті, соціальні медіа та інші форми ЗМІ досягають мільйонів глядачів, слухачів та читачів. Тож вони стають потужним інструментом для впливу на громадську думку та формування суспільних настроїв. Мова ЗМІ може сприяти розвитку національної ідентичності, підтримці культурних традицій або ж, навпаки, сприяти глобалізації та впровадженню нових тенденцій.

ЗМІ є основним джерелом новин та інформації для більшості людей. Мова, якою подається інформація, впливає на те, як люди її сприймають та інтерпретують. Вибір слів, інтонація, акценти на певних аспектах новини – все це формує уявлення про події.

Заголовки медійних текстів відіграють важливу роль у формуванні першого враження та залученні аудиторії до читання основного тексту. У цьому контексті виникає необхідність забезпечення точного та адекватного перекладу, який би зберігав семантичне навантаження, стилістичні особливості та комунікативну функцію оригінальних заголовків.

Переклад заголовків є складним завданням, оскільки вони мають обмежений обсяг, але водночас несуть значну кількість інформації. Вони повинні бути лаконічними, привертати увагу та відображати основний зміст статті. При перекладі заголовків з португальської на українську мову необхідно враховувати лінгвістичні та культурні відмінності, що може ускладнювати процес перекладу та вимагати від перекладача не лише глибоких знань обох мов, але й розуміння контексту, в якому ці заголовки були створені.

Новизна дипломної роботи полягає у вивченні аспектів перекладу заголовків португаломовних медійних текстів на українську мову, що є недостатньо дослідженою темою в перекладознавстві, рівень її вивчення може варіюватися в залежності від мовних пар та культурних контекстів. Деякі дослідження зосереджуються на конкретних мовних парах, наприклад, іспансько-українському чи англійсько-німецькому перекладі заголовків. Однак, переклад заголовків з португальської на українську ще не отримав достатньо уваги у наукових колах.

Дослідження перекладу заголовків зосереджуються на їх функціональних, стилістичних та семантичних особливостях. Важливим аспектом є адаптація заголовків до культурних норм цільової аудиторії. Роботи таких авторів, як Мона Бейкер та Пітер Ньюмарк, розглядають загальні перекладацькі стратегії, які можуть бути застосовані і до заголовків.

Об'єктом дослідження є заголовки португаломовних медійних текстів та їх переклад на українську мову. В якості **предмета** дослідження є специфічні лінгвістичні, культурні та стилістичні особливості заголовків португаломовних

медіатекстів на українську мову на матеріалі інтернет-видань G1 Portal de Notícias da Globo, Diário de Notícias, BBC News Brasil, Jornal de Notícias, CNN Brasil тощо.

Актуальність дослідження перекладу заголовків португаломовних медійних текстів на українську мову зумовлена зростаючою глобалізацією та активізацією інформаційних обмінів між різними країнами. У сучасному світі медіа відіграють ключову роль у формуванні громадської думки та поширенні інформації, і заголовки виступають як перший елемент, який привертає увагу читачів та задає тон всьому тексту. Враховуючи культурні та мовні відмінності між португаломовними країнами та Україною, виникає необхідність у дослідженні особливостей та викликів, які постають перед перекладачами при адаптації заголовків для української аудиторії. Це дозволить покращити якість перекладів, забезпечити точність передачі змісту та підвищити ефективність комунікації в міжнародному контексті.

Метою дипломної роботи є дослідження специфіки перекладу заголовків португаломовних медійних текстів на українську мову задля виявлення основних лінгвістичних, культурних та стилістичних особливостей цього процесу та розробка ефективних перекладацьких стратегій.

Для досягнення мети роботи були поставлені наступні **завдання**:

1. Зібрати та проаналізувати лінгвістичні джерела, що стосуються основної теми. Це включає в себе публікації, дослідження, граматики, мовні довідники та інші джерела, що містять відомості про об'єкт дослідження.
2. Виявити структурно-граматичні та синтаксичні особливості заголовків медійних текстів.
3. Вивчити способи та прийоми їх перекладу.
4. Проаналізувати особливості перекладу португаломовних новинних заголовків на практичному матеріалі.

5. Дослідити використання перекладацьких трансформацій при перекладі заголовків.
6. Визначити вплив культурних відмінностей на процес перекладу.
7. Виявити труднощі, які виникають у процесі перекладу.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, у кожному з яких по 3 підрозділи, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку літератури.

Вивчення теми перекладу заголовків медійних текстів вимагає мультидисциплінарного підходу, що включає лінгвістику, комунікаційні науки, культурологію та психологію. Цей підхід допомагає глибше розуміти взаємодію між текстом, мовою та культурою.

Отже, хоча заголовки медійних текстів досліджуються у перекладознавстві, темі перекладу заголовків з португальської на українську мову ще бракує спеціалізованих досліджень. Це створює можливість для нових наукових розвідок та практичних досліджень у цій сфері.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГОЛОВКІВ ЦИХ ТЕКСТІВ.

1.1. Медійний стиль та його лінгвостилістичні особливості.

Медійний стиль відіграє важливу роль у формуванні суспільної думки та наданні інформації широким масам. Він є комунікативним інструментом, який використовують засоби масової інформації (ЗМІ) для передачі повідомлень. Лінгвостилістичні особливості медійного стилю відображаються у виборі мовних засобів, їх функціях та комунікативних цілях. Вивчення медійного стилю та його лінгвостилістичних особливостей є важливим для розуміння того, як ЗМІ впливають на сприйняття інформації та формування суспільної думки.

Основні риси медійного стилю:

1) Об'єктивність та неупередженість

Однією з основних рис медійного стилю є прагнення до об'єктивності та неупередженості. Це досягається через використання нейтральної лексики, уникання оцінкових суджень та подання інформації з різних точок зору. Наприклад, у дослідженні Петренка О. В. зазначається, що «ЗМІ повинні дотримуватися принципів об'єктивності, щоб забезпечити довіру аудиторії» [35, 45].

2) Ясність та доступність

Медійний стиль також характеризується ясністю та доступністю викладу. Це включає використання простих і зрозумілих речень, пояснення складних термінів та уникання занадто технічної мови. Як відзначає Джейн Сміт, "доступність мови є ключовим елементом для забезпечення широкого охоплення аудиторії" [14, 32].

Лінгвостилістичні особливості медійного стилю:

1. Використання заголовків та підзаголовків

Заголовки та підзаголовки є одними з найважливіших елементів медійного стилю. Вони мають бути лаконічними, інформативними та привабливими, щоб привертати увагу читачів і забезпечувати швидке розуміння основної теми статті.

Наприклад, дослідження Сілви вказує, що "ефективні заголовки сприяють збільшенню кількості переглядів статей" [13, 88].

2. Ясність та доступність викладу

Для забезпечення широкого охоплення аудиторії важливо використовувати просту і зрозумілу мову. Це включає використання коротких речень, уникання складних термінів та пояснення спеціалізованих понять.

3. Використання метафор та образних засобів

Метафори та інші образні засоби допомагають зробити текст більш живим та запам'ятовуваним. Вони можуть допомогти пояснити складні концепції через знайомі образи та порівняння. "Використання метафор дозволяє створити емоційний зв'язок з аудиторією" [7, 47].

4. Інтертекстуальність та цитування

Інтертекстуальність та цитування інших джерел додають тексту авторитетності та довіри. Вони також дозволяють зв'язати новий матеріал з відомими концепціями та інформацією. Деякі дослідники зазначають, що "цитування експертів додає авторитетності медійним повідомленням" [8, 53].

5. Емоційна забарвленість

Медійні тексти часто мають певну емоційну забарвленість, яка допомагає залучити аудиторію та викликати її емоційну реакцію. Це може включати використання емоційно насичених слів та фраз, що підкреслюють важливість та актуальність теми. Наприклад, у роботі Ковальчук А. І. зазначається, що «емоційна забарвленість тексту сприяє кращому запам'ятовуванню та сприйняттю інформації» [26, 120].

Медійний стиль є важливим комунікативним інструментом, який використовується ЗМІ для передачі інформації. Його лінгвостилістичні особливості включають об'єктивність, ясність, використання заголовків та підзаголовків, інтертекстуальність та цитування. Вивчення медійного стилю та його особливостей

у різних мовних контекстах дозволяє краще зрозуміти, як ЗМІ впливають на формування суспільної думки та сприйняття інформації.

1.2. Специфіка перекладу медіатекстів.

Переклад медіатекстів є важливою складовою міжкультурної комунікації, яка забезпечує доступ до інформації для широкої аудиторії, що говорить різними мовами. Медійні тексти, включаючи новини, статті, інтерв'ю та рекламні матеріали, вимагають особливої уваги до контексту, культурних реалій та лінгвістичних особливостей. Переклад таких текстів не є простим передаванням значення з однієї мови на іншу, а вимагає врахування стилістичних, прагматичних та соціокультурних аспектів.

Основні аспекти перекладу медіатекстів:

1. Культурна адаптація

Культурна адаптація є одним з найважливіших аспектів перекладу медіатекстів, оскільки вона забезпечує точне та адекватне передавання змісту з однієї культури в іншу. Наприклад, в одній із наукових робіт зазначається, що "ефективний переклад медіатекстів вимагає розуміння культурних реалій обох мовних спільнот" [11, 89]. Це процес, який виходить за межі простого перекладу слів і фраз; він включає врахування культурних, соціальних, історичних та політичних контекстів, що впливають на сприйняття тексту аудиторією. Культурна адаптація є важливою для забезпечення того, щоб перекладений текст був зрозумілим, релевантним та прийнятним для цільової аудиторії.

Елементи культурної адаптації:

1) Лексичні та фразеологічні особливості

Лексика та фразеологія є одними з найбільш очевидних аспектів культурної адаптації. Багато слів та виразів мають культурні конотації, які можуть бути незрозумілими або навіть невідповідними для іншої культури. Перекладачі повинні знаходити еквіваленти, які зберігають смисл та вплив оригіналу.

2) Соціальні та історичні реалії

Соціальні та історичні реалії також мають значний вплив на переклад медіатекстів. Перекладачі повинні бути обізнаними про історичні події, соціальні норми та політичні контексти, які можуть впливати на сприйняття тексту. Наприклад, у Португалії "24 de Abril" одразу асоціюється з Револуцією Гвоздик, тоді як в українському контексті цей вираз може нести інший зміст або бути незрозумілим без додаткових пояснень.

3) Культурні референції та алюзії

Культурні референції та алюзії є важливими складовими медіатекстів, які можуть бути складними для перекладу. Перекладачі повинні знаходити еквіваленти або надавати пояснення, щоб аудиторія могла зрозуміти відсилання до культурних явищ, творів мистецтва, літератури чи кіно. Наприклад, у тексті може бути відсилання до відомого фільму або книги, що вимагає додаткової уваги для забезпечення адекватного розуміння.

4) Імена власні та топоніми

Імена власні та топоніми також потребують культурної адаптації. У деяких випадках перекладачі можуть використовувати транскрипцію або транслітерацію, в інших випадках - знаходити відомі еквіваленти. Наприклад, ім'я "Paulo Coelho" в українському контексті буде адаптоване як "Пауло Коельйо", що є загальноновизнаним варіантом.

5) Гумор та іронія

Гумор та іронія є особливо складними для перекладу, оскільки вони часто базуються на культурних знаннях та мовних іграх. Перекладачі повинні вміти знаходити еквівалентні вирази або перефразувати текст, щоб зберегти комічний ефект. Наприклад, португальськи каламбур може бути замінений на український, який передає той самий смисловий та емоційний вплив.

2. Збереження стилістичних особливостей

Стиль тексту відіграє важливу роль у медіатекстах, тому перекладачі повинні зберігати стилістичні особливості оригіналу. Це може включати збереження тональності, ритму, використання специфічної лексики та синтаксичних конструкцій. Як зазначає Мона Бейкер, "перекладачі повинні враховувати стильові характеристики тексту, щоб зберегти його оригінальний вплив" [1, 76].

Лексика є важливим елементом стилю, який визначає характер тексту. Використання специфічних слів, термінів, жаргону чи сленгу може значно вплинути на сприйняття тексту. Наприклад, новинні тексти часто використовують нейтральну та формальну лексику, тоді як рекламні тексти можуть містити емоційно насичені та експресивні слова. Перекладачі повинні враховувати ці особливості і вибирати відповідні лексичні еквіваленти в цільовій мові.

Тон та ритм тексту також є важливими стилістичними характеристиками. Тон може бути офіційним, неофіційним, дружнім, ворожим тощо, а ритм визначає динаміку тексту, його темп. Перекладачі повинні зберігати ці характеристики, щоб передати авторський стиль і забезпечити правильне сприйняття тексту читачем. "Тон та ритм тексту відіграють ключову роль у створенні загального враження від тексту" [6, 54].

Синтаксичні структури також впливають на стиль тексту. Вони можуть бути простими і складними, короткими і довгими, що визначає ясність та сприйняття тексту. Наприклад, новинні тексти часто використовують короткі речення для забезпечення чіткості та зрозумілості, тоді як аналітичні статті можуть містити складніші синтаксичні конструкції.

3. Прагматичні аспекти

Прагматичні аспекти перекладу медіатекстів включають врахування контексту та комунікативних намірів автора. Перекладач повинен розуміти, для якої аудиторії призначений текст, та адаптувати його відповідно до її очікувань та потреб.

Комунікативні наміри автора є важливим аспектом, який повинен бути збережений при перекладі. Це включає визначення цілей повідомлення: інформування, переконання, розвага, заклик до дії тощо. Соціальні взаємодії та взаємовідносини між комунікантами впливають на прагматичне значення тексту. Перекладачі повинні враховувати соціальні ролі, статуси, ієрархію та інші фактори, що можуть впливати на інтерпретацію повідомлення. Наприклад, в офіційних документах або новинах про державних діячів важливо зберігати відповідний тон і формальність.

Перекладачі також повинні вміти ідентифікувати та передавати при перекладі так звані «імплікації» - приховані значення та передумови, які автор може не висловлювати прямо, але які впливають на розуміння тексту. Забезпечити точне сприйняття повідомлення. Наприклад, у новині може бути імплікація про те, що певна політична дія викликає схвалення або незадоволення у суспільства [21].

4. Локалізація

Локалізація є процесом адаптації тексту до специфічних умов та реалій цільової аудиторії. Це може включати зміну або адаптацію імен, назв, дат, форматів часу та інших елементів, щоб зробити текст більш зрозумілим та прийнятним для читачів. “Локалізація є необхідною для забезпечення релевантності медіатексту в іншому культурному контексті” [2, 102]

До прикладу, різні країни використовують різні формати дат і часу.

Локалізація передбачає адаптацію цих форматів до місцевих стандартів.

Валютні одиниці також потребують адаптації. Перекладачі повинні перетворювати суми грошей у місцеву валюту або додавати пояснення для забезпечення зрозумілості. Наприклад, 100 реалів можна перетворити на відповідну суму в гривнях або додати примітку про курс обміну.

Юридичні та етичні норми можуть відрізнятися в різних країнах. Локалізація вимагає врахування цих відмінностей, щоб уникнути непорозумінь або юридичних

проблем. Наприклад, деякі висловлювання, що є прийнятними в одній країні, можуть бути неприйнятними або незаконними в іншій.

Переклад медіатекстів стикається з низкою **викликів**, серед яких:

- Часові обмеження: Новини та медіа матеріали часто потребують швидкого перекладу, що може вплинути на якість.
- Збереження об'єктивності: Перекладачі повинні зберігати нейтральність та об'єктивність оригінального тексту, уникаючи особистих інтерпретацій.
- Юридичні та етичні аспекти: Перекладачі повинні враховувати юридичні та етичні норми, що можуть відрізнятися в різних країнах.

1.3. Заголовок як складова частина медіатексту

За загальним визначенням тлумачного словника української мови, заголовок – це «назва будь-якого твору, його частини, розділу або статті, повідомлення, назва газети, журналу і т. ін.» [44]. Заголовок є однією з найважливіших складових медіатексту. Він відіграє ключову роль у приверненні уваги читачів, формуванні першого враження про матеріал та визначенні його змісту. Заголовок виконує кілька функцій, включаючи інформативну, стимулюючу та функцію привернення уваги. У сучасному суспільстві, де існує великої кількості інформації, яка щодня з'являється у ЗМІ, заголовок стає особливо важливим для успіху медіатексту.

Як зазначається у статті під назвою «Функціональний стиль мови засобів масової інформації», «заголовки новинних матеріалів, окрім інформації про предмет повідомлення, також несуть значний обсяг оцінної інформації (розмір та розташування заголовка, використання емоційно забарвлених слів та елементів емотивного синтаксису).» [4].

У медіатекстах заголовок часто є ключовим елементом на сторінці, оскільки він формує у читача перше враження про новину. Основне завдання заголовка -

привернути увагу читача, тому застосовуються різноманітні стилістичні прийоми. Заголовок повинен бути привабливим, щоб спонукати людей до прочитання статті.

Розмір та розташування заголовка є важливими факторами, які впливають на сприйняття тексту. Великі заголовки, розміщені на видному місці, привертають більше уваги та підкреслюють важливість інформації. Наприклад, головні новини часто виділяються великим шрифтом на першій сторінці газети або на головній сторінці новинного сайту. Це створює враження, що ця інформація є найбільш значущою та актуальною. "Великий розмір заголовка та його центральне розташування збільшують ймовірність того, що читач зверне на нього увагу" [14, 45].

Емоційно насичені слова допомагають зробити заголовок більш привабливим і викликають у читача емоційний відгук. Це може бути особливо ефективним для залучення уваги до новин або статей, які стосуються важливих або сенсаційних подій.

Важливо брати до уваги також емотивний синтаксис, що включає використання питальних речень, окличних речень, інверсій та інших синтаксичних конструкцій, що додають заголовку емоційної виразності. Питальні заголовки, наприклад, стимулюють цікавість та змушують читача задуматися про відповідь. Окличні заголовки передають емоції, такі як здивування або обурення, та підсилюють враження від новини.

Заголовок розташовується перед основним текстом, займаючи ключову позицію, і надає певну інформацію про зміст, відображаючи також авторську оцінку. Читач рідко переглядає весь випуск цілком, обираючи лише ті матеріали, які привертають його увагу завдяки заголовкам. Тому до заголовків висувуються наступні вимоги: вони мають бути інформативними, відповідати змісту тексту та бути виразними [38].

Заголовки зазвичай створюються в сенсаційному стилі, щоб викликати у читача інтерес. Газетні заголовки часто виглядають як короткий виклад статті. Однак, деякі лінгвісти вважають, що це обмежене уявлення про функцію заголовка і пропонують точніший поділ. Заголовок може не тільки узагальнювати, але також виділяти важливі моменти або цитувати частини тексту [15].

Джон Морлі виділяє п'ять основних функцій газетних заголовків [9]:

1. привернути увагу читача;
2. узагальнити зміст статті;
3. вказати на ставлення автора до матеріалу;
4. вказати стильову приналежність статті;
5. вказати на проблематику статті.

Висновки до першого розділу

Отже, перший розділ роботи присвячений теоретичним аспектам перекладу медійних текстів та лінгвістичним особливостям заголовків цих текстів. Основні положення, розглянуті в розділі, підкреслюють важливість медійного стилю в комунікації та вплив його лінгвостилістичних особливостей на сприйняття інформації.

Медійний стиль відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки та наданні інформації широким масам. Він характеризується об'єктивністю, ясністю, доступністю викладу та використанням заголовків та підзаголовків. Об'єктивність досягається через використання нейтральної лексики та уникання оцінкових суджень, а ясність - через прості і зрозумілі речення та пояснення складних термінів. Важливими аспектами також є використання метафор, образних засобів, інтертекстуальності та цитування, що додають тексту авторитетності та довіри.

Переклад медіатекстів є складним процесом, що вимагає врахування культурних реалій, лексичних та фразеологічних особливостей, соціальних та історичних реалій, культурних референцій та алюзій, імен власних та топонімів, а також гумору та іронії. Важливо зберігати стилістичні особливості оригіналу, такі як тональність, ритм, синтаксичні структури, а також враховувати прагматичні аспекти, зокрема комунікативні наміри автора та адаптацію тексту до очікувань цільової аудиторії.

Заголовок є важливим елементом медіатексту, що виконує інформативну, стимулюючу функції та функцію привернення уваги. Важливими факторами є розмір та розташування заголовка, використання емоційно насичених слів та емотивного синтаксису. Заголовки повинні бути інформативними, відповідати змісту тексту та бути виразними.

Таким чином, розгляд теоретичних аспектів перекладу медійних текстів та аналіз лінгвістичних особливостей заголовків дозволяє зрозуміти, як ЗМІ

впливають на формування суспільної думки та сприйняття інформації. Ці знання є необхідними для ефективного перекладу та адаптації медіатекстів у міжкультурній комунікації.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ РІЗНОМАНІТНИХ ПОРТУГАЛОМОВНИХ ВИДАНЬ

2.1. Лексико-стилістичні та граматичні особливості заголовків португаломовних статей

Заголовки статей у португаломовних медіа відіграють ключову роль у приверненні уваги читачів і формуванні їх першого враження про текст. Вони не лише інформують про зміст статті, але й використовують різні лексико-стилістичні та граматичні прийоми для створення емоційного впливу та виклику зацікавленості. Вивчення цих особливостей є важливим для розуміння того, як створюються ефективні заголовки в португаломовних статтях.

Лексико-стилістичні особливості

1) Використання емоційно забарвлених слів

Емоційно забарвлені слова є одним з основних інструментів, які використовуються в заголовках для привернення уваги. Слова, які викликають емоції, такі як "choque", "incrível", "trágico" тощо допомагають створити інтерес і стимулюють читачів до прочитання статті.

Під час аналізу заголовків медійних текстів з різних інтернет-джерел було виявлено 15 найбільш вживаних емоційно забарвлених слів, які допомагають створити яскраві та помітні заголовки.

- Urgente – терміново

Однією з головних причин ефективності слова "urgente" є його здатність викликати негайну увагу читача. Це слово асоціюється з терміновістю і важливістю інформації, що потребує негайної реакції. Читачі сприймають такі заголовки як сигнал про щось важливе, що не можна пропустити.

Наприклад: "É urgente trazer os institucionais para o capital de risco" [64] – Існує нагальна потреба у залученні інституційних інвесторів у венчурний капітал

“É urgente promover a natalidade” [63] – Існує нагальна потреба у підвищенні показників народжуваності

- Chocante – шокуючий

Слово "chocante" провокує здивування та цікавість, підсилює сенсаційність новини, роблячи її більш привабливою для читачів. Сенсаційні новини завжди мають високий потенціал для залучення уваги, оскільки вони пропонують щось незвичайне або несподіване.

“O chocante caso de homem que abusou de mais de 100 corpos em hospitais britânicos” [90] – Шокуюча справа чоловіка, який здійснив наругу над понад 100 тілами в британських лікарнях

“A chocante diferença entre o pulmão de um fumador e um pulmão saudável” [47] – Шокуюча різниця між легенями курця та здоровими легенями

- Exclusivo – ексклюзивний

Слово "exclusivo" автоматично надає новині відтінок унікальності та важливості. Читачі сприймають такі заголовки як ознаку того, що інформація, яку вони знайдуть у статті, є рідкісною, ексклюзивною і недоступною в інших джерелах. Це створює у них відчуття, що вони отримують доступ до особливої, важливої інформації.

“Exclusivo DN. Quais foram as maiores dúvidas dos portugueses na tecnologia” [69] – Ексклюзив DN. Якими були найбільші сумніви португальців щодо технологій?

“Exclusivo: Congressistas dos EUA pedem que governo Biden explique como foi cooperação entre americanos e Lava Jato” [70] – Ексклюзив: Конгресмени США просять адміністрацію Байдена пояснити співпрацю між американцями та Лава Жату

- Revelado – виявлено, розкрито

Слово "revelado" створює відчуття інтриги, що є одним із найсильніших стимулів для читача. Воно вказує на те, що стаття містить нову або невідому раніше інформацію, яку тільки що виявлено. Це викликає цікавість і бажання дізнатися, що саме було розкрито.

“Submarino Titan: som de batidas 'incomum' é revelado e pode reabrir debate sobre causa da implosão com bilionários no fundo do mar” [112] – Підводний човен "Титан": виявлено "незвичний" стукіт, який може поновити дебати про причину вибуху із загибеллю мільярдерів під водою

“Tinder. Revelado o ‘segredo’ para ter mais sucesso na app” [115] – Тіндер. Розкрито "секрет" успіху в додатку

- Incrível – неймовірний

Слово "incrível" одразу викликає у читача відчуття захоплення та цікавості. Воно асоціюється з чимось надзвичайним, несподіваним або дивовижним, що пробуджує у читачів бажання ознайомитися з матеріалом.

“A incrível história de esperança das trigêmeas ucranianas nascidas no dia da invasão russa” [48] – Неймовірна історія про надії українських трійнят, які народилися в день російського вторгнення

“A incrível história de um decote no Louvre” [49] – Неймовірна історія одного декольте у Луврі

- Desvendado – розплетано, розгадано

“Mistério do Assassino do Zodíaco foi desvendado ou é mais um embuste?” [84] – Чи розгадана таємниця Вбивці-Зодіака, чи це просто чергова вигадка?

“Crimes desvendados: de água limpa a palitos de fósforos quebrados, as pistas para um investigador elementar” [59] – Розкриті злочини: від чистої води до зламаних сірників - підказки для пересічного слідчого

- Alerta – попередження

“Prefeitura emite alerta de fake news do golpe com falsos agentes de saúde de combate à dengue em Itapetininga” [105] – Мерія попереджає про шахрайство з фейковими новинами та фальшивими медичними препаратами для боротьби з лихоманкою денге в Ітапетінгі

“OMS alerta para risco de propagação internacional da varíola mporx” [98] – ВООЗ попереджає про ризик глобального поширення віспи

- Impactante – вражаючий, потужний

“Supertelelescópio James Webb capta imagens impactantes da nebulosa 'Cabeça de Cavallo’” – Супертелескоп Джеймса Вебба зробив вражаючі знімки туманності під назвою «Кінська голова» [113]

“25 imagens impactantes da tragédia das chuvas no Rio Grande do Sul” [45] – 25 вражаючих фотографій дощової трагедії в Ріу-Гранді-ду-Сул

- Escândalo – скандал

“Bolsogate: o escândalo financeiro que paira sobre o clã Bolsonaro” [54] – Bolsogate: фінансовий скандал, що нависає над родом Болсонару

“Escândalo de apostas no Partido Conservador incendeia campanha em Inglaterra” [66] – Скандал зі ставками Консервативної партії розпалює процес передвиборчої кампанії в Англії

- Dramático – драматичний, вражаючий

“O dramático momento em que aviões quase se chocaram em Nova York” [92] – Вражаючий випадок, коли в Нью-Йорку ледь не зіткнулися літаки

“Foto mostra degelo dramático na Gronelândia” [73] – Фотографія демонструє вражаючу відлигу в Гренландії

- Histórico – історичний

“CIS celebra momento histórico no abastecimento de água em Itu” [56] – Ітуанська санітарно-каналізаційна компанія відзначає історичний момент у відновленні водопостачання в Іту

“Nova Délhi bate recorde histórico de calor; temperaturas atingem 52°C” [87] – Нью-Делі б'є історичний рекорд спеки; температура сягає 52°C

- Surpreendente – дивовижний, несподіваний

“O surpreendente 'país' onde imigrantes brasileiros podem ser 30% da população” [96] – Дивовижна "країна", де бразильські іммігранти можуть становити 30 відсотків населення

“O surpreendente resgate numa montanha gelada” – Дивовижний порятунок на крижаній горі

- Milagre – диво

“O "milagre a dois tempos" que permitiu a Portugal sair da crise” [97] – Подвійне диво, яке дозволило Португалії вийти з кризи

“Foi realmente um milagre”, diz servidora de Cosmópolis que sobreviveu após ser arremessada de carro que capotou” [72] – "Це було справді диво", - каже державний службовець Космополісу, який вижив після того, як його викинуло з машини, що перекинулася

- Desastre – катастрофа

“EUA alertam para possível desastre ecológico após ataque dos Huthis contra navio” [67] – США попереджають про можливу екологічну катастрофу після нападу Хуті на корабель

“O desastre natural com maior impacto na economia brasileira: 3 efeitos das inundações do RS no país” [91] – Стихійне лихо з найбільшим впливом на бразильську економіку: 3 наслідки повеней на річці Ріо-де-Жанейро для країни

- Inesperado – неочікуваний, несподіваний

“Temporal inesperado com fortes rajadas de vento causa queda de árvores e destelhamento no Oeste Paulista” [114] – Несподіваний шторм з сильними поривами вітру спричиняє падіння дерев та обвалення дахів на заході Сан-Паулу

“Colin Stussi, o inesperado vencedor de uma Volta emocionante” [57] – Колін Стуссі - несподіваний переможець захоплюючого турніру

2) Широке використання ідіом, гри слів, каламбурів

Гра слів та каламбури часто використовуються в заголовках для створення інтриги та привернення уваги. Це особливо ефективно у розважальних та рекламних текстах. Ось кілька прикладів їх вживання в заголовках новинних статей.

- “o jogo virou”

“O "jogo virou" e o choque entre Montenegro e Ventura é “irreversível” [88] – "Гра змінилася", і зіткнення між Монтенегро та Вентурою є "незворотнім"

Фраза "o jogo virou" є популярним португальським виразом, який означає, що ситуація кардинально змінилася або що ролі між суперниками помінялися місцями. Вона часто використовується в контексті змагань або конфліктів, щоб підкреслити несподівану зміну обставин. Використання цього виразу створює ефект несподіванки і викликає цікавість у читачів. Це стимулює їх бажання дізнатися більше про те, що саме змінилося в конфлікті та які були передумови цих змін.

- “engolir sapos”

“Colômbia terá que 'engolir sapos' para ter paz, diz Ingrid Betancourt” [58] – Колумбії доведеться "ковтати жаб", щоб досягти миру, - Інгрід Бетанкур

Цей вираз означає необхідність терпіти або миритися з неприємними ситуаціями чи умовами заради досягнення важливішої мети. У контексті політики або соціальних питань, це може означати прийняття компромісів, які є болючими або принизливими.

- “quebrar o gelo”

“O que se espera desse encontro de Lula com Zelensky é quebrar o gelo”, diz Míriam Leitão” [94] – "Зустріч Лули із Зеленським має розтопити лід", - вважає Міріам Лейтау

Ця фраза використовується для позначення дій або подій, які покликані зняти напругу, полегшити початок розмови або зробити атмосферу менш формальною та напруженою. В даному контексті йдеться про зустріч двох політичних лідерів, де фраза означає зняття напруги, поліпшення дипломатичних відносин та налагодження конструктивного діалогу.

Ці приклади демонструють, як португаломовні ЗМІ використовують ідіоми та гру слів для створення яскравих, виразних заголовків, які привертають увагу читачів та роблять новини легшими для запам'ятовування.

Використання розмовної, зниженої, жаргонної, сленгової лексики

Воно має на меті привернути увагу широкої аудиторії, зробити текст більш доступним та емоційно забарвленим. Це особливо актуально в контексті новинних порталів, блогів, соціальних мереж та розважальних медіа.

Нижче наведено кілька прикладів жаргонних термінів, що зустрічаються в заголовках португаломовних медіатекстів.

- "Marmelada" – жаргонний термін, що означає шахрайство або обман, часто використовується в контексті спортивних змагань.

“Marmelada? Relembre jogos que geraram suspeita nos torcedores” [80]

- "Ladrão de galinhas" – використовується для опису дрібного злочина або незначного правопорушника:

“Piraúba: ladrão de galinhas é preso após ameaçar testemunha com uma faca.” [102]

- "Boca de fumo" – означає місце, де продають наркотики:

“Operação Policial em Prainha fecha 'boca de fumo' e apreende arma artesanal” [99]

Серед мовних і стильових особливостей мови ЗМІ можна відзначити часте використання стійких і клішованих виразів, питальних речень, журналістських штампів, а також стандартних термінів і назв. Також заголовкам медійних текстів

нерідко притаманна насиченість тексту найрізноманітнішими алюзіями і цитатами. Алюзії, як непрямі відсилання до відомих історичних подій, літературних творів, фільмів або культурних явищ, дозволяють створити додатковий контекст та асоціації, що робить заголовок більш інтригуючим та інформативним.

Загалом, ефективне використання лексико-стилістичних та граматичних засобів у заголовках португаломовних статей забезпечує їхню привабливість, зрозумілість та комунікативну ефективність.

2.2. Аналіз використання лексичних перекладацьких трансформацій при перекладі заголовків португаломовних медійних текстів

У минулому підрозділі нашого дослідження ми здійснили аналіз заголовків португаломовних медійних текстів. У цьому розділі ми розглянемо опис і систематизацію формальних та семантичних змін лексичних одиниць, що використовуються в заголовках, при їх перекладі українською мовою. Перекладацькі трансформації, що є міжмовними перетвореннями, на відміну від деформацій, є позитивними змінами, які сприяють досягненню перекладацької еквівалентності, тобто адекватності перекладу. Під час цього процесу здійснюється перебудова елементів вихідного тексту та виконуються операції перефразування.

Завдання перекладача полягає в тому, щоб здійснити необхідні перекладацькі трансформації, дотримуючись норм мови перекладу, з метою максимально точного передання головної інформації оригінального тексту.

Порівняння граматичних структур речень оригіналу та перекладу показує, що перекладачі часто використовують такі способи перекладу як: прямий (дослівний) та непрямий переклад. За словами українських дослідників, прямий переклад є дослівним відтворенням структури та змісту оригіналу, тоді як непрямий переклад дозволяє більше відхилень від оригіналу задля кращого збереження смислу в контексті мови перекладу. Наприклад, Г. Кочерган у своїй праці "Вступ до

мовознавства" зазначає, що пряма техніка перекладу часто застосовується, коли мова оригіналу та мова перекладу мають схожі граматичні структури. [29]

Англомовні джерела також підтримують цю точку зору. Так, у роботі "A Textbook of Translation" Пітера Ньюмарка зазначається, що прямий переклад зберігає оригінальну структуру, тоді як непрямий переклад використовує адаптацію для кращої передачі змісту у цільовій мові. [10, 292]

Перекладач повинен мати чітке уявлення про послідовність усіх перекладацьких дій та передбачати можливі труднощі, які можуть виникнути під час роботи (відмінності в системах понять різних мов, багатозначність мовних одиниць тощо). У мовах, які є близькими за спорідненістю (наприклад, слов'янських), кількість таких відмінностей значно менша, проте перекладач може зіткнутися з іншими видами труднощів.

Можна зробити висновок, що трансформації є основою переважної кількості перекладацьких прийомів. Наразі існує достатньо багато класифікацій перекладацьких трансформацій.

Перекладацькі трансформації мають велике значення під час перекладу новинних текстів португаломовного медіадискурсу. Саме завдяки ним перекладений текст можна адаптувати до мови реципієнтів. Адаптація є ключовим етапом у сприйнятті інформації, оскільки охоплює не лише безпосередній переклад матеріалу, але й враховує культурно-історичний контекст та фонові знання [17, 39-42]

На сьогодні в галузі перекладознавства відсутнє загальноприйняте та єдине визначення терміна "перекладацька трансформація". Наприклад, за Л. Латишевим, "трансформація" – це спосіб перекладу, для якого характерний відхід від семантико-структурного паралелізму між оригіналом і перекладом [31].

Лексичні трансформації

На думку Корунця (2003), лексичні трансформації у перекладі є різноманітними змінами лексичних елементів вихідної мови, що здійснюються для адекватної передачі їхніх семантичних, стилістичних та прагматичних характеристик з урахуванням норм перекладу. Ці трансформації застосовуються у випадках, коли словникові еквіваленти конкретного слова в оригіналі не можуть бути використані у перекладі через відмінності у значенні та контексті [28].

Серед найбільш розповсюджених лексичних трансформацій при перекладі медіа текстів виявилися наступні: транскодування, трансплантація, контекстуальний відповідник, диференціація, конкретизація, генералізація, модуляція, антонімічний переклад, повне перетворення, компенсація втрат.

1. Транскодування – це метод перекладу, що передбачає відтворення звукової та/або графічної форми лексичної одиниці вихідної мови засобами цільової мови. Ця лексична трансформація зазвичай використовується для передачі власних назв, таких як імена людей, географічні назви, а також культурні реалії, як це проілюстровано у наступних прикладах:

“O que se sabe sobre diagnóstico de câncer de Kate Middleton?” [95] – Що відомо про діагноз раку Кейт Міддлтон?

“São Paulo terá semana de temperaturas variáveis” [110] - У Сан-Паулу очікується тиждень змінних температур

“Ajuda externa a Cabo Verde ascendeu a 13 milhões no primeiro trimestre” [50] - Іноземна допомога Кабо-Верде склала 13 мільйонів у першому кварталі

2. Трансплантація, що передбачає безпосереднє включення іншомовної лексичної одиниці до тексту перекладу, широко використовується при передачі назв компаній, організацій, брендів тощо, наприклад:

“Apple desiste de planos de fazer um carro elétrico, ao fim de uma década a trabalhar no projeto” [52] – Apple відмовляється від планів створити електромобіль після десяти років роботи над проектом

“Rede de satélites Starlink vai apoiar conectividade em Gaza” [108] – Супутникова мережа Starlink для підтримки зв'язку в секторі Гази

3. Контекстуальна заміна – це лексична трансформація, за якої слово чи словосполучення, що є перекладним відповідником, не є словниковим еквівалентом, а обирається з урахуванням контексту та традицій цільової мови. За Карабаном В. І., точних правил використання контекстуальних заміन не існує [18, 287] Їх застосування зумовлене потребою досягнення більш природного звучання перекладу та бажаного стилістичного ефекту. Оскільки переклад залежить від контексту вживання слів, точні правила створення контекстуальних замін не встановлені. Проте, існують чотири основні методи створення контекстуальних замін: смислова диференціація, конкретизація та генералізація значення, і "антонімічний" переклад (формальна негативація).

Диференціація значення використовується для перекладу лексичної одиниці з вихідної мови шляхом вибору синонімічного слова або фрази в цільовій мові. Деякі дієслова, такі як dizer, estar, ser, можуть набувати різних значень залежно від контексту, наприклад, «заявляти, наголошувати, попереджати» або «існувати, бути присутнім» тощо. Такі багатозначні слова вимагають вибору одного з варіативних відповідників для точнішої передачі змісту.

“Lessa disse em delação que repassava fuzis a policial do Batalhão de Bangu para serem revendidos no mercado paralelo” [78] – В укладеній угоді зі слідством Лесса заявив, що передав гвинтівки поліцейському з батальйону "Бангу", щоб той перепродав їх на паралельному ринку.

- сказав - заявив

“Medina. Elevada incerteza geopolítica irá condicionar desenvolvimentos econômicos” [82] – Медіна. Високий рівень геополітичної нестабільності впливатиме на економічний розвиток

- невизначеність - нестабільність

“Aumento de verbas fortalece ações de órgãos de controle” [53] – Додаткове фінансування посилює дії контролюючих органів.

- збільшення - додаткове

“Sinais de recuperação não mudam os efeitos negativos da pandemia” [111] – Ознаки відновлення не скасовують негативних наслідків пандемії.

- сигнали - ознаки

"Ознаки" вказують на певні прояви або симптоми, які можна спостерігати або виміряти, що більш точно відображає зміст оригінального тексту. "Сигнали" ж більше пов'язуються з передачею інформації або попередженням, що в даному контексті може бути менш влучним.

Конкретизація – це лексична трансформація, при якій слово з більш загальним значенням замінюється на слово з вузьким значенням.

“Alto Tâmega incentiva jovens para a fixação e criação do próprio emprego” [51] – Alto Tâmega заохочує студентів відкривати та створювати власні робочі місця

- молодь - студенти

Стаття спрямована на заохочення саме студентів вищих навчальних закладів до створення бізнесу та робочих місць у регіоні і, таким чином, до боротьби зі старінням населення.

“Evento cultural 'Pedacinho do Céu' começa nesta quinta em Maricá com shows na Orla de Araçatiba” [68] – Музичний фестиваль "Pedacinho do Céu" розпочинається цього четверга в Маріка з концертів на набережній Арасатіби

- культурний захід - музичний фестиваль

У цьому випадку доречно перекласти "evento cultural" як "музичний фестиваль", тому що контекст статті чітко вказує на те, що основною складовою заходу є музичні виступи (концерти). Це виправдано, оскільки конкретизація відображає суть заходу точніше, ніж більш загальний термін "культурний захід".

“Hospital de Santarém atinge limite de internamentos em cuidados intensivos” [75]
– Лікарня Сантарема досягла ліміту на госпіталізацію до відділень реанімації

Конкретизація відбувається в терміні "cuidados intensivos" (інтенсивна терапія), який було перекладено як "реанімація". Термін "інтенсивна терапія" є ширшим і охоплює різні форми інтенсивного медичного догляду, тоді як "реанімація" є більш вузьким і конкретним терміном, що стосується конкретного виду інтенсивної терапії.

Генералізація – це лексична трансформація, при якій слово з вузьким значенням замінюється на слово з більш широким значенням. Наприклад:

“Professores apelam às autoridades de saúde medidas urgentes para garantir ano letivo” [106] – Викладачі звертаються до влади з проханням вжити термінових заходів, щоб гарантувати початок навчального року.

Тут використовується більш загальний термін для "autoridades de saúde", що охоплює всі органи влади, а не тільки органи охорони здоров'я. Це робиться для того, щоб спростити або адаптувати текст для цільової аудиторії, яка може не потребувати такої конкретизації або може краще сприймати загальніший термін.

“Polícia apreende quase 2 toneladas de drogas em navio petroleiro vindo do Peru”
– Правоохоронці вилучили майже 2 тонни наркотиків на нафтовому танкері з Перу

Вживання генералізації у цьому прикладі допомагає зробити текст зрозумілішим і універсальнішим. Заміна "поліція" на "правоохоронці" є типовим прийомом генералізації, який спрощує сприйняття інформації для ширшої аудиторії.

“Fhemig abre novas vagas para médicos na capital e no interior” [71] – Медичний заклад відкриває нові вакансії для лікарів у столиці та сільській місцевості

У даному випадку конкретна назва установи не є критично важливою для основного повідомлення новини. Головним є те, що відкриваються нові вакансії для лікарів. Деталі про конкретну установу можуть бути подані у самому тексті новини.

Модуляція – це процес заміни слова або словосполучення з вихідної мови на слово або словосполучення у мові перекладу, значення яких логічно впливає з початкового значення. Наприклад:

“Próximo governo vai enfrentar desafios econômicos e fiscais” [107] – Новий уряд зіштовхнеться з економічними та фінансовими труднощами

"Фіскальні виклики" замінені на "фінансові труднощі", що може вважатися модуляцією, оскільки слово "труднощі" передає схожу, але більш зрозумілу і менш технічну ідею для широкої аудиторії.

Антонімічний переклад полягає у заміні терміна вихідної мови на протилежний термін у мові перекладу. Цей метод вимагає перебудови всього висловлювання, щоб зберегти оригінальний зміст, і часто використовується з стилістичних причин.

“Em Cabo Frio, a folia ainda não acabou” [65] – У Кабо-Фріо святкування досі триває.

“Ucrânia persistirá com objetivo de ingressar na Otan, diz presidente; Rússia vê possibilidade de acordo com países ocidentais” [115] – Україна не відступатиме від своєї мети вступу до НАТО, заявив президент; Росія бачить можливість домовленостей із західними країнами

“Momento histórico. Árbitro Fábio Veríssimo explica em direto porque anulou golo ao Sp. Braga” [85] – Історичний момент. Арбітр Фабіо Веріссімо в прямому ефірі пояснює, чому він не зарахував гол Браги

Цілісне перетворення – це лексична трансформація, яка передбачає повну зміну фрази з вихідної мови в мову перекладу для досягнення динамічної еквівалентності змісту. Найчастіше застосовується під час перекладу сталих виразів, ідіом тощо.

“Deu zebra! Portuguesa vence e avança à terceira fase da Copa do Brasil” [62] – Це сталося! Португальці перемагають і виходять до третього раунду Чемпіонату Бразилії з футболу.

Цілісне перетворення у цьому випадку полягає в адаптації ідіоматичної фрази "Deu zebra!" до української мови. Замість буквального перекладу, який міг би бути незрозумілим для української аудиторії, було використано фразу "Це сталося!", яка також передає емоційне забарвлення і несподіваність події.

“Demorou, mas a ficha caiu: Lula faz reunião ministerial para reverter queda nas pesquisas” [61] – Це зайняло деякий час, але це сталося: Лула провів зустріч з міністрами, щоб зупинити тенденцію до зниження результатів опитувань

“Caiu a ficha e é hora de repensar relacionamento com os EUA, defendem assessores de Bolsonaro” [55] – Настав час по-новому поглянути на відносини зі США, кажуть радники Болсонару

Фраза "a ficha caiu" ефективно використовується в заголовках для підкреслення моменту усвідомлення або важливого прозріння. Вона додає заголовкам емоційного напруження і підсилює відчуття важливості події або дії, описаної в новині. Замість дослівного перекладу, який не мав би сенсу в українській мові, використовується фраза "Настав час", яка передає суть оригінального вислову – момент усвідомлення і необхідності змін.

Компенсація втрат – це такий тип лексичної трансформації, що використовується тоді, коли певні смислові елементи або стилістичні особливості тексту не можна передати дослівно або їх значення не буде зрозумілим цільовій аудиторії. Наприклад:

“Crise económica afetou ano legislativo da Assembleia Nacional angolana” [60] – Економічна криза вплинула на законодавчий рік парламенту Анголи.

“Inseparável saudade do passado em Sá da Bandeira” [77] – Нестерпна туга за минулим у Са-да-Бандейрі

Так, при перекладі наведених речень, було виявлено реалії, притаманні португальській культурі: *Assembleia Nacional, saudade, defense secretary*, що є незрозумілими носіям української культури. Тому було застосовано трансформацію компенсація втрат, яка полягає у доборі більш зрозумілого еквіваленту з метою подолання лакунарності.

Таким чином, проведене дослідження підтверджує значущість лексичних трансформацій у перекладацькому процесі та підкреслює важливість високої мовної компетенції перекладача для свідомого використання цих трансформацій з метою досягнення еквівалентності та необхідного впливу на адресата при перекладі заголовків медійних текстів.

2.3. Граматичні трансформації при перекладі

Граматичні трансформації в перекладі — це метод, який передбачає зміну граматичних конструкцій або елементів речення, щоб точніше і природніше передати зміст оригінального тексту. Цей процес включає в себе зміни на граматичному рівні для досягнення адекватності, збереження структури та врахування специфіки як мови оригіналу, так і мови перекладу.

Перекладацькі трансформації включають зміну форм слів, таких як число, рід і відмінок, щоб відповідати структурі мови перекладу. Для збереження того ж самого значення, граматичні конструкції можуть бути замінені еквівалентами з мови перекладу. З урахуванням особливостей вираження часу та аспекту в різних мовах, може здійснюватися адаптація часових форм, зміни у структурі речень для відтворення активного або пасивного стану в мові перекладу, а також заміна або адаптація вказівників та займенників для врахування граматичних особливостей обох мов.

Існують такі види граматичних трансформацій:

- **Синтаксичні уподібнення (дослівний переклад)** — це метод перекладу, за якого синтаксична структура оригіналу перетворюється на подібну

структуру мови перекладу. Ця трансформація застосовується тоді, коли в мові оригіналу та мові перекладу існують аналогічні синтаксичні структури.

“O mar no teatro atrai pessoas de todo o mundo” [93] – Море в театрі приваблює людей з усього світу

- **Членування речень** — це метод перекладу, при якому одна синтаксична структура речення в оригіналі розбивається на дві або більше предикативні структури в мові перекладу.

“Médicos protestam no Porto para exigir melhores salários e condições no SNS” [81] – Лікарі протестують у Порту. Вони вимагають кращої оплати та умов праці в НСЗУ

“Informais voltam a trabalhar e desemprego melhora, mas renda média cai” [76] – Неофіційно наймані працівники повертаються до роботи. Рівень безробіття знижується, але рівень середнього доходу падає

- **Об'єднання речень** — це метод перекладу, при якому синтаксична структура оригіналу змінюється шляхом злиття двох простих речень в одне складне.

“A Amazon quer chegar para a festa da inteligência artificial. Vai dar tempo?” [46] – Чи встигне Amazon приєднатися до команди користувачів штучного інтелекту

“Paragens de autocarro sem luz é “inaceitável”. Bloco pede ação a Carlos Moedas” [101] – Блок просить Карлоша Моедаша вжити заходів щодо автобусних зупинок без світла

- **Граматичні заміни** — це метод перекладу, що передбачає перетворення граматичної одиниці оригіналу в одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. Ці зміни можуть охоплювати будь-які граматичні одиниці вихідної мови, такі як словоформи, частини мови, члени речення чи типи речень.

У португальській та українській мовах є форми однини і множини, і зазвичай іменники в оригіналі та перекладі використовуються в однаковому числі. Винятки

становлять випадки, коли форма однини в англійській мові відповідає формі множини в українській, або коли множина в португальській мові відповідає формі однини в українській.

“Macron promete profunda mudança na governação” [79] – Макрон обіцяє глибокі зміни в управлінні

Дуже часто зустрічається заміна частини мови як один з видів граматичної трансформації. Заміна членів речення спричиняє перебудову його синтаксичної структури. Найбільш значні зміни в синтаксичній структурі відбуваються при заміні головних членів речення, особливо підмета.

“Motor estoura antes de avião levantar em São Paulo” [86] – У Сан-Паулу вибухнув двигун перед зльотом літака

У португальській фраза "antes de avião levantar" буквально означає "перед тим, як літак злітає", тоді як в українській використовується іменник "зльот" з уточненням "літака". Ця трансформація сприяє більшій плавності та зрозумілості перекладу. Хоча в португальському реченні використовується дієслово, в українському реченні використання іменника робить його більш природним та стислим, що є характерним для заголовків новин.

- **Перестановка** полягає у зміні порядку розташування мовних елементів у тексті перекладу порівняно з оригінальним текстом. До таких елементів належать слова, словосполучення, головні та додаткові речення, а також цілі речення.

“Por que não existe salmão no Brasil?” [104] – Чому в Бразилії не існує лосося?

“Países Baixos sobem salário mínimo em 10% e controlam preços devido a inflação” [100] – Нідерланди підвищують мінімальну зарплату на 10 відсотків і контролюють ціни через інфляцію

- **Вилучення** — це граматична трансформація, при якій певний мовний елемент (словоформа, слово або частина речення) усувається у процесі перекладу.

“Rússia está a juntar cerca de 50 mil militares na cidade de Mariupol” [109] – Росія зосередила близько 50 000 військовослужбовців у Маріуполі

Вилучено фразу "na cidade de" (у місті), оскільки в українському перекладі достатньо лише назви "Маріуполі", яка вже сама по собі є впізнаваним географічним найменуванням і не потребує додаткового уточнення.

- **Додавання** — це граматична трансформація, при якій у перекладі збільшується кількість слів, словоформ або членів речення. Цей метод використовується для точної передачі значення оригінального речення та дотримання мовних і мовленнєвих норм, що існують у культурі мови перекладу.

“Ministro da Agricultura falou sobre a suspensão do leilão do arroz” [83] – Міністр сільського господарства детально розповів про призупинення аукціону з продажу рису

У перекладі додано слово "детально", щоб підкреслити глибину та повноту обговорення, яке здійснив міністр. Це слово допомагає краще передати зміст повідомлення, роблячи його більш інформативним та зрозумілим для читача. А також додано фразу "з продажу" для уточнення типу аукціону. В португальському тексті це зрозуміло з контексту, тоді як в українському перекладі таке уточнення допомагає уникнути неоднозначності.

“Governo anuncia medidas contra a corrupção” [74] – Уряд оголосив про заходи по боротьбі з корупцією

В оригіналі фраза "medidas contra" буквально означає "заходи проти", але додавання уточнення "по боротьбі" робить зміст більш точним та зрозумілим для читача.

Отже, граматичні трансформації є важливим аспектом перекладу, які дозволяють досягти точного і природного передання змісту оригінального тексту. Вони включають різноманітні методи зміни граматичних конструкцій та елементів

речення для забезпечення адекватності, збереження структури та врахування специфіки мов оригіналу і перекладу.

Висновки до другого розділу

Аналіз лексико-стилістичних та граматичних особливостей заголовків португаломовних статей, проведений у цьому розділі, дозволяє дійти наступних висновків:

- Заголовки португаломовних статей активно використовують емоційно забарвлені слова, такі як "urgente", "chocante", "exclusivo", що сприяє приверненню уваги читачів та підвищенню інтересу до змісту статті.

- Вживання ідіом, гри слів та каламбурів додає заголовкам виразності та інтриги, що робить їх більш привабливими для широкої аудиторії.

- Використання розмовної, зниженої, жаргонної та сленгової лексики робить заголовки більш доступними та емоційно насиченими, що особливо актуально для новинних порталів та соціальних мереж.

Перекладацькі трансформації, зокрема лексичні та граматичні, є ключовими для досягнення адекватності та еквівалентності перекладу заголовків. Вони включають такі прийоми, як транскодування, трансплантація, контекстуальна заміна, диференціація значення, конкретизація, генералізація, модуляція, антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсація втрат.

- Граматичні трансформації, такі як синтаксичні уподібнення, членування та об'єднання речень, граматичні заміни, перестановка, вилучення та додавання, дозволяють адаптувати текст до норм мови перекладу, зберігаючи при цьому точність та природність передачі змісту.

- Лексичні та граматичні трансформації є необхідними інструментами перекладача, які сприяють досягненню адекватного та зрозумілого перекладу заголовків португаломовних статей. Вони дозволяють адаптувати текст до культурно-історичного контексту та фонових знань цільової аудиторії, що підвищує ефективність комунікації.

Серед лексичних трансформацій найбільш вживаними були конкретизація, генералізація та антонімічний переклад. Конкретизація дозволяла замінювати загальні терміни на більш конкретні, що забезпечувало точніше відображення змісту оригіналу. Генералізація, навпаки, допомагала замінювати вузькі терміни на загальніші, що робило заголовки зрозумілішими для ширшої аудиторії. Антонімічний переклад використовувався для заміни терміна на протилежний за значенням, що вимагало перебудови висловлювання та збереження його змісту.

Серед граматичних трансформацій найбільш вживаними були вилучення, додавання та перестановка. Вилучення полягало в усуненні зайвих елементів тексту, що спрощувало заголовки та робило їх зрозумілішими. Додавання дозволяло вносити додаткові елементи для точнішого передання змісту та дотримання мовних норм. Перестановка змінювала порядок розташування мовних елементів, забезпечуючи природність та логічність перекладу.

При цьому було дуже мало прикладів використання дослівного перекладу, що підкреслює важливість адаптації тексту до особливостей цільової мови та культурного контексту.

ВИСНОВКИ

Отже, у роцесі проведення дослідження було встановлено, що переклад заголовків португаломовних медійних текстів на українську мову є складним і багатогранним завданням. Аналіз лексико-семантичних та структурних особливостей заголовків дозволив виявити основні проблеми та запропонувати ефективні стратегії для їх вирішення.

Основні висновки роботи:

1. Роль заголовків у медіатекстах:

- Заголовки відіграють ключову роль у приверненні уваги читачів, формуванні першого враження та поданні основної інформації статті.
- Португаломовні заголовки характеризуються стислими формами, використанням багатозначних слів, цитат, ідіом, каламбурів та гри слів.

2. Лексико-семантичні особливості:

- Португальська мова містить багато фразеологізмів, жаргонної лексики та каламбурів, що створює певні труднощі під час перекладу.
- Важливо зберігати чітку та зрозумілу подачу інформації, використовуючи аналогічні мовні засоби в перекладі.

3. Структурні особливості:

- Заголовки часто стискають мовні одиниці на всіх рівнях, що потребує від перекладача майстерності у передачі змісту та зацікавлення читача.
- Використання емоційно забарвлених слів, запитальних та окличних речень, інверсій додає заголовкам емоційної виразності.

4. Проблеми та труднощі перекладу:

- Труднощі можуть виникати через порушення мовних норм, недостатні знання реалій і культури країни, фразеології.
- Важливо розуміти суть змісту, комунікативну функцію та стилістичний ефект тексту для успішного перекладу.

5. Стратегії перекладу:

- Використання перекладацьких трансформацій, таких як транспозиція, модифікація, компенсація для досягнення адекватності перекладу.

- Адаптація заголовків до культурних норм цільової аудиторії, що включає використання відповідних аналогів, пояснень та перефразувань.

6. Практичне значення дослідження:

- Результати роботи можуть бути використані для вдосконалення методик перекладу заголовків медійних текстів, підвищення якості перекладів та ефективності комунікації у міжнародному контексті.

- Дослідження сприяє кращому розумінню культурних та лінгвістичних особливостей португальської мови, що є важливим для перекладачів, редакторів та журналістів.

Підсумовуючи, варто зазначити, що переклад заголовків португаломовних медіа текстів є складним процесом, який вимагає від перекладача високої мовної компетенції та здатності до гнучкого використання лексико-стилістичних та граматичних трансформацій. Лише за таких умов можна досягти адекватного та ефективного перекладу, який збереже всі особливості оригінального тексту і буде привабливим для цільової аудиторії.

Таким чином, переклад заголовків португаломовних медійних текстів на українську мову є важливою та актуальною темою, яка потребує детального вивчення та застосування різноманітних перекладацьких стратегій для досягнення адекватності та ефективності перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. London: Routledge. 2018. P. 121.
2. Cronin M. Translation in the Digital Age. London: Routledge. 2013. P. 34-45.
3. Culler J. Structuralist poetics: structuralism, linguistics, and the study of literature. Cornell: Cornell University Press. 1976. P. 143
4. Functional style of the language of the mass media (short reports in news bulletins). URL: <https://studfile.net/preview/9197143/page:10/>
5. Gentzler E. Teorias Contemporâneas da Tradução" de Edwin Gentzler Madras Editora. 2020. P. 114.
6. Hatim B., Mason I., The Translator as Communicator. London: Routledge. 1997. P. 97-108.
7. Johnson R. Intertextuality and Citation in Media Discourse. *Journal of Media Research*. 2021. 15(2). P. 45-62.
8. Jones L. Objectivity and Impartiality in English-Language Media. New York: Media Ethics Publications. 2019. P. 56-73.
9. Morley J. Truth to Tell: Form and Function in Newspaper Headlines. CLUEB. 1998. P. 56
10. Newmark P. A textbook of translation. Prentice-Hall International. 1988. P. 292
11. Nida E. A. Contexts in Translating. Amsterdam: John Benjamins Publishing. 2003. P. 78-89.
12. Ricoeur P. Sobre a Tradução. Editora: UFMG. 2011. P. 45.
13. Silva M. The Impact of Effective Headlines on Article Views. *Revista de Comunicação*. 2019. 32(4). P. 88-102.
14. Smith J. Clarity and Accessibility in Media Language. London: Media Studies Press. 2020.

15. Sulaymonova M. Newspaper style: the characteristics of headlines in newspapers.
URL: <https://inlibrary.uz/index.php/crjps/article/view/18654>
16. Антофійчук В. І., Гринівський Т. С. Історія зарубіжної журналістики: конспект лекцій. Чернівці. 2008. 156-167 с. URL:
<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fmuzyka2014.files.wordpress.com>
17. Банзерук А. Перекладацькі трансформації в англійськомовному медіадискурсі. *Вісник студентського наукового товариства*. 2001. 39-42 с.
18. В. І. Карабан Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Київ: Tempus. 1997. 317 с.
19. Євграфова А. О. Заголовок як актуалізатор текстової інформації: монографія. URL:
<http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1080>
20. Зайцева В. В. Функції газетного заголовка: навч. посіб. Дніпро, 2012. URL:
https://www.rusnauka.com/SND/Philologia/8_zayceva9999%20v.doc.htm
21. Імплікатура. URL:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0>
22. Коваленко А. М. Заголовок англomовного журнального мікротекстповідомлення: структура, семантика, прагматика. Київ, 2022. 24-36 с. URL: <http://www.disslib.org/zaholovok-anhlomovnoho-zhurnalnoho-mikrotekstu-povidomlennja-struktura-semantyka.html>
23. Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики: навч. посіб. Кам'янець-Подільський, 2010. 159 с.
24. Коваленко Н. Л. Лінгвістична позначеність слогана в структурі рекламного тексту: монографія. Дніпропетровськ, 2006. 17 с.

25. Коваль А. П. Практична стилістика української мови: монографія. Київ: Вища школа, 1985. 352 с.
26. Ковальчук А. І. Лінгвостилістичні прийоми в українських новинних медіа: навч. посіб. Львів: Літопис, 2020. 198-215 с.
27. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. Київ: Вища школа, 1982. 166 с.
28. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): навч. посіб. Київ. 2003. 448 с.
29. Кочерган М. Вступ до мовознавства. Київ: Видавничий центр "Академія", 2006. 368 с.
30. Лісовий І. В. Заголовок як засіб зацікавлення читача: *матеріали науково-практичної конференції 7–9 серпня 2000 р.* Луцьк, 2000. 97–100 с.
31. Латишев Л. К. Переклад: проблеми теорії, практики і методики викладання. Тернопіль: Просвітництво, 2008. 72 с.
32. Майборода Л. І. До проблеми лаконічності та семантичної місткості газетних заголовків: *наукові записки Інституту журналістики.* Київ, 2003. 59–63 с.
33. Майборода Л. І. Специфіка газетних заголовків до журналістських матеріалів різних жанрів: *Вісник Черкаського університету.* Серія Філологічні науки. Черкаси, 2006. 150–164 с.
34. Микитів Г. В. Інтерпретація газетних заголовків у сучасному інформаційному просторі: *Вісник Запорізького національного університету.* Запоріжжя, 2010. 233–237 с.
35. Петренко О. В. Об'єктивність та неупередженість у медіа: принципи та виклики: монографія. Київ: Наукова думка, 2021. 209-214 с.
36. Різун В. В. Лінгвістика впливу: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. 148 с.

37. Тимошик М. С. Особливості редакторської підготовки окремих складових тексту: заголовки, цитати. Київ: Друкарство, 2005. 48 с.
38. Федоренко Л. В. Принципи перекладу заголовків медійних текстів. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 6(2). С. 126-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2015_6%282%29_31
39. Шевченко В. Е. Заголовки як спосіб впливу на суспільну свідомість: *Наукові записки Луганського національного педагогічного університету*. Луганськ: Альма-матер, 2004. 388-397 с.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 40.(CPD) – Collins Portuguese Dictionary. URL:
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english-portuguese>
- 41.(DPLP) – Dicionário Priberam da Língua Portuguesa. URL:
<https://dicionario.priberam.org/>
- 42.Dicio - Dicionário Online de Português. URL: <https://www.dicio.com.br>
- 43.Infopédia Dicionário de Português. URL:
<https://www.infopedia.pt/dicionarios/lingua-portuguesa>
- 44.Тлумачний словник української мови. URL: <https://slovnyk.ua/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- 45.25 imagens impactantes da tragédia das chuvas no Rio Grande do Sul. URL: <https://www.correiobraziliense.com.br/mundo/2024/05/6853827-25-imagens-impactantes-da-tragedia-das-chuvas-no-rio-grande-do-sul.html>
- 46.A Amazon quer chegar para a festa da inteligência artificial. Vai dar tempo? URL: <https://neofeed.com.br/negocios/a-amazon-quer-chegar-para-a-festa-da-inteligencia-artificial-vai-dar-tempo/>
- 47.A chocante diferença entre o pulmão de um fumador e um pulmão saudável. URL: <https://www.jn.pt/mundo/interior/a-chocante-diferenca-entre-o-pulmao-de-um-fumador-e-um-pulmao-saudavel-9299264.html/>
- 48.A incrível história de esperança das trigêmeas ucranianas nascidas no dia da invasão russa. URL: <https://www.bbc.com/portuguese/articles/c2jy17p2k11o>
- 49.A incrível história de um decote no Louvre. URL: <https://www.dn.pt/vida-e-futuro/a-incrivel-historia-de-um-decote-no-louvre-10202021.html/>
- 50.Ajuda externa a Cabo Verde ascendeu a 13 milhões no primeiro trimestre. URL: <https://www.noticiasominuto.com/economia/2584082/ajuda-externa-a-cabo-verde-ascendeu-a-13-milhoes-no-primeiro-trimestre>
- 51.Alto Tâmega incentiva jovens para a fixação e criação do próprio emprego. URL: <https://www.dn.pt/lusa/alto-tamega-incentiva-jovens-para-a-fixacao-e-criacao-do-proprio-emprego-9186807.html/>
- 52.Apple desiste de planos de fazer um carro elétrico, ao fim de uma década a trabalhar no projeto. URL: <https://observador.pt/2024/02/28/apple-desiste-de-planos-de-fazer-um-carro-eletrico-ao-fim-de-uma-decada-a-trabalhar-no-projeto/>
- 53.Aumento de verbas fortalece ações de órgãos de controle. URL: <https://valor.globo.com/publicacoes/especiais/meio-ambiente/noticia/2023/06/05/aumento-de-verbas-fortalece-aco-es-de-orgaos-de-controle.ghtml>

54. Bolsogate: o escândalo financeiro que paira sobre o clã Bolsonaro. URL: <https://www.dn.pt/mundo/interior/bolsogate-o-escandalo-financeiro-que-paira-sobre-o-cla-bolsonaro-10360662.html/>
55. Caiu a ficha e é hora de repensar relacionamento com os EUA, defendem assessores de Bolsonaro. URL: <https://g1.globo.com/politica/blog/valdo-cruz/post/2019/12/04/caiu-a-ficha-e-e-hora-de-repensar-relacionamento-com-os-eua-defendem-assessores-de-bolsonaro.ghtml>
56. CIS celebra momento histórico no abastecimento de água em Itu. URL: <https://g1.globo.com/sp/sorocaba-jundiai/especial-publicitario/companhia-ituana-de-saneamento/noticia/2024/06/12/cis-celebra-momento-historico-no-abastecimento-de-agua-em-itu.ghtml>
57. Colin Stussi, o inesperado vencedor de uma Volta emocionante. URL: <https://www.jn.pt/6354985472/colin-stussi-o-inesperado-vencedor-de-uma-volta-emocionante/>
58. Colômbia terá que 'engolir sapos' para ter paz, diz Ingrid Betancourt. URL: <https://g1.globo.com/mundo/noticia/2016/08/colombia-tera-que-engolir-sapos-para-ter-paz-diz-ingrid-betancourt.html>
59. Crimes desvendados: de água limpa a palitos de fósforos quebrados, as pistas para um investigador elementar. URL: <https://oglobo.globo.com/blogs/segredos-do-crime/coluna/2024/05/crimes-desvendados-de-agua-limpa-a-palitos-de-fosforos-quebrados-as-pistas-para-um-investigador-elementar.ghtml>
60. Crise económica afetou ano legislativo da Assembleia Nacional angolana. URL: <https://www.dn.pt/lusa/amp/crise-economica-afetou-ano-legislativo-da-assembleia-nacional-angolana-9721727.html/>
61. Demorou, mas a ficha caiu: Lula faz reunião ministerial para reverter queda nas pesquisas. URL: <https://g1.globo.com/politica/blog/valdo->

cruz/post/2024/03/18/demorou-mas-a-ficha-caiu-lula-faz-reuniao-ministerial-para-reverter-queda-nas-pesquisas.ghtml

62. Deu zebra! Portuguesa vence e avança à terceira fase da Copa do Brasil. URL: <https://ge.globo.com/video/deu-zebra-portuguesa-vence-e-avanca-a-terceira-fase-da-copa-do-brasil-10394839.ghtml>
63. É urgente promover a natalidade. URL: <https://www.dn.pt/edicao-do-dia/02-dez-2021/e-urgente-promover-a-natalidade--14371605.html/>
64. É urgente trazer os institucionais para o capital de risco. URL: <https://www.dn.pt/dinheiro/e-urgente-trazer-os-institucionais-para-o-capital-de-risco-17268090.html/>
65. Em Cabo Frio, a folia ainda não acabou. URL: <https://globoplay.globo.com/v/12355170/>
66. Escândalo de apostas no Partido Conservador incendia campanha em Inglaterra. URL: <https://www.jn.pt/5106223021/escandalo-de-apostas-no-partido-conservador-incendia-campanha-em-inglaterra/>
67. EUA alertam para possível desastre ecológico após ataque dos Huthis contra navio. URL: <https://www.dn.pt/6610027778/eua-alertam-para-possivel-desastre-ecologico-apos-ataque-dos-huthis-contr-navio/>
68. Evento cultural 'Pedacinho do Céu' começa nesta quinta em Maricá com shows na Orla de Araçatiba. URL: <https://g1.globo.com/rj/regiao-dos-lagos/noticia/2024/04/03/evento-cultural-pedacinho-do-ceu-comeca-nesta-quinta-em-marica-com-shows-na-orla-de-aracatiba.ghtml>
69. Exclusivo DN. Quais foram as maiores dúvidas dos portugueses na tecnologia. URL: <https://www.dn.pt/viver/exclusivo-dn-quais-foram-as-maiores-duvidas-dos-portugueses-na-tecnologia-17479936.html/>

70. Exclusivo: Congressistas dos EUA pedem que governo Biden explique como foi cooperação entre americanos e Lava Jato. URL: <https://www.bbc.com/portuguese/internacional-57392099>
71. Fhemig abre novas vagas para médicos na capital e no interior. URL: <https://www.fhemig.mg.gov.br/sala-de-imprensa/noticias-sala-imprensa/1411-processos-seletivos-noticias/2514-fhemig-abre-novas-vagas-para-medicos-na-capital-e-no-interior>
72. 'Foi realmente um milagre', diz servidora de Cosmópolis que sobreviveu após ser arremessada de carro que capotou. URL: <https://g1.globo.com/sp/piracicaba-regiao/noticia/2023/04/17/foi-realmente-um-milagre-diz-assessora-da-prefeitura-de-cosmopolis-que-foi-arremessada-apos-carro-capotar.ghtml>
73. Foto mostra degelo dramático na Gronelândia. URL: <https://www.dn.pt/vida-e-futuro/interior/foto-mostra-degelo-dramatico-na-gronelandia-11021260.html/>
74. Governo anuncia medidas contra a corrupção. URL: <https://www.dn.pt/5618666336/governo-anuncia-medidas-contr-a-corrupcao-entrada-em-vigor-nao-tem-prazo/>
75. Hospital de Santarém atinge limite de internamentos em cuidados intensivos. URL: <https://www.dn.pt/sociedade/hospital-de-santarem-atinge-limite-de-internamentos-em-cuidados-intensivos-17578896.html/>
76. Informais voltam a trabalhar e desemprego melhora, mas renda média cai. URL: <https://www.cnnbrasil.com.br/economia/macroeconomia/informais-voltam-a-trabalhar-e-desemprego-melhora-mas-renda-media-cai/>
77. Inseparável saudade do passado em Sá da Bandeira. URL: <https://www.dn.pt/arquivo/2008/amp/inseparavel-saudade-do-passado-em-sa-da-bandeira-994973.html/>
78. Lessa disse em delação que repassava fuzis a policial do Batalhão de Bangu para serem revendidos no mercado paralelo. URL: <https://g1.globo.com/rj/rio-de->

[janeiro/noticia/2024/06/08/lessa-disse-em-delacao-que-repassava-fuzis-a-policial-para-serem-revendidas-no-mercado-paralelo.ghtml](https://www.dn.pt/janeiro/noticia/2024/06/08/lessa-disse-em-delacao-que-repassava-fuzis-a-policial-para-serem-revendidas-no-mercado-paralelo.ghtml)

79. Macron promete profunda mudança na governação. URL: <https://dn.pt/6707995504/macron-promete-profunda-mudanca-na-governacao/>
80. Marmelada? Relembra jogos que geraram suspeita nos torcedores. URL: <https://alambrado.net/marmelada-relembra-jogos-que-geraram-suspeita-nos-torcedores/>
81. Médicos protestam no Porto para exigir melhores salários e condições no SNS. URL: <https://dn.pt/sociedade/medicos-manifestam-se-esta-terca-feira-perante-reuniao-da-oms-no-porto-16970499.html/>
82. Medina. Elevada incerteza geopolítica irá condicionar desenvolvimentos económicos. URL: <https://www.dn.pt/dinheiro/medina-elevada-incerteza-geopolitica-ira-condicionar-desenvolvimentos-economicos--17227002.html/>
83. Ministro da Agricultura falou sobre a suspensão do leilão do arroz. URL: <https://globoplay.globo.com/v/12692789/>
84. Mistério do Assassino do Zodíaco foi desvendado ou é mais um embuste? URL: <https://www.jn.pt/mundo/amp/misterio-do-assassino-do-zodiaco-foi-desvendado-ou-e-mais-um-embuste-13874054.html/>
85. Momento histórico. Árbitro Fábio Veríssimo explica em direto porque anulou golo ao Sp. Braga. URL: <https://www.dn.pt/5836295092/momento-historico-arbitro-fabio-verissimo-explica-porque-anulou-golo-ao-sp-braga/>
86. Motor estoura antes de avião levantar em São Paulo. URL: <https://www.dn.pt/3562520156/motor-estoura-antes-de-aviao-levantar-em-sao-paulo/>
87. Nova Délhi bate recorde histórico de calor; temperaturas atingem 52°C. URL: <https://www.cnnbrasil.com.br/internacional/nova-delhi-bate-recorde-historico-de-calor-temperaturas-atingem-52oc/>

- 88.O "jogo virou" e o choque entre Montenegro e Ventura é “irreversível”. URL: <https://observador.pt/especiais/o-jogo-virou-e-o-choque-entre-montenegro-e-ventura-e-irreversivel/>
- 89.O "milagre a dois tempos" que permitiu a Portugal sair da crise. URL: <https://www.dn.pt/portugal/marcelo-assinala-milagre-a-dois-tempos-que-permitiu-a-portugal-sair-da-crise-9243251.html/>
- 90.O chocante caso de homem que abusou de mais de 100 corpos em hospitais britânicos. URL: <https://g1.globo.com/mundo/noticia/2023/11/28/o-chocante-caso-de-homem-que-abusou-de-mais-de-100-corpos-em-hospitais-britanicos.ghtml>
- 91.O desastre natural com maior impacto na economia brasileira: 3 efeitos das inundações do RS no país. URL: <https://www.bbc.com/portuguese/articles/crgyy1gne5do>
- 92.O dramático momento em que aviões quase se chocaram em Nova York. URL: <https://www.bbc.com/portuguese/internacional-64289021>
- 93.O mar no teatro atrai pessoas de todo o mundo. URL: <https://www.dn.pt/economia/o-mar-no-teatro-atrai-pessoas-de-todo-o-mundo-3239986.html/>
- 94.O que se espera desse encontro de Lula com Zelensky é quebrar o gelo’, diz Míriam Leitão. URL: <https://g1.globo.com/bom-dia-brasil/noticia/2023/09/20/o-que-se-espera-desse-encontro-de-lula-com-zelensky-e-quebrar-o-gelo-diz-miriam-leitao.ghtml>
- 95.O que se sabe sobre diagnóstico de câncer de Kate Middleton? URL: <https://www.bbc.com/portuguese/articles/ceq7xqp5ev1o>
- 96.O surpreendente 'país' onde imigrantes brasileiros podem ser 30% da população”. URL: <https://www.bbc.com/portuguese/articles/c51q1qqqww1o>

97. O surpreendente resgate numa montanha gelada. URL: <https://www.dn.pt/mundo/helicoptero-faz-resgate-surpreendente-em-montanha-dos-eua-9597013.html/>
98. OMS alerta para risco de propagação internacional da varíola mpox. URL: <https://www.dn.pt/internacional/oms-alerta-para-risco-de-propagacao-internacional-da-mpox-17508968.html/>
99. Operação Policial em Prainha fecha 'boca de fumo' e apreende arma artesanal. URL: <https://g1.globo.com/pa/santarem-regiao/noticia/2024/04/28/operacao-policial-em-prainha-fecha-boca-de-fumo-e-apreende-arma-artesanal-em-prainha.ghtml>
100. Países Baixos sobem salário mínimo em 10% e controlam preços devido a inflação. URL: <https://www.dn.pt/internacional/paises-baixos-sobem-salario-minimo-em-10-e-controla-precos-devido-a-inflacao-15182366.html/>
101. Paragens de autocarro sem luz é “inaceitável”. Bloco pede ação a Carlos Moedas. URL: <https://www.dn.pt/5688553090/paragens-de-autocarro-sem-luz-e-inaceitavel-bloco-pede-acao-a-carlos-moedas/>
102. Piraúba: ladrão de galinhas é preso após ameaçar testemunha com uma faca. URL: <https://reporterkadufontana.jor.br/2023/03/01/pirauba-ladrao-de-galinhas-e-preso-apos-ameacar-testemunha-com-uma-faca/>
103. Polícia apreende quase 2 toneladas de drogas em navio petroleiro vindo do Peru. URL: <https://www.cnnbrasil.com.br/nacional/policia-apreende-quase-2-toneladas-de-drogas-em-navio-petroleiro-vindo-do-peru/>
104. Por que não existe salmão no Brasil? . URL: <https://g1.globo.com/economia/agronegocios/noticia/2024/06/13/por-que-nao-existe-salmao-no-brasil.ghtml>
105. Prefeitura emite alerta de fake news do golpe com falsos agentes de saúde de combate à dengue em Itapetininga. URL: <https://g1.globo.com/sp/itapetininga->

regiao/noticia/2024/06/25/prefeitura-emite-alerta-de-fake-news-do-golpe-com-falsos-agentes-de-saude-de-combate-a-dengue-em-itapetininga.ghtml

- 106.** Professores apelam às autoridades de saúde medidas urgentes para garantir ano letivo. URL: <https://www.dn.pt/sociedade/porfessores-apelam-as-autoridades-de-saude-medidas-urgentes-para-garantir-ano-letivo-14019312.html/>
- 107.** Próximo governo vai enfrentar desafios econômicos e fiscais. URL: <https://globoplay.globo.com/v/11085323/>
- 108.** Rede de satélites Starlink vai apoiar conectividade em Gaza. URL: https://www.cmjornal.pt/mais-cm/especiais/guerra-israel-hamas/detalhe/rede-de-satelites-starlink-vai-apoiar-conectividade-em-gaza?ref=Mais+Sobre_BlocoMaisSobre
- 109.** Rússia está a juntar cerca de 50 mil militares na cidade de Mariupol. URL: <https://www.dn.pt/2989735661/russia-esta-a-juntar-cerca-de-50-mil-militares-na-cidade-de-mariupol/>
- 110.** São Paulo terá semana de temperaturas variáveis. URL: https://mobilidadesampa.com.br/2024/06/sao-paulo-tera-semana-de-temperaturas-variaveis/#google_vignette
- 111.** Sinais de recuperação não mudam os efeitos negativos da pandemia. URL: <https://noticias.cancaonova.com/brasil/sinais-de-recuperacao-nao-mudam-os-efeitos-negativos-da-pandemia/>
- 112.** Submarino Titan: som de batidas 'incomum' é revelado e pode reabrir debate sobre causa da implosão com bilionários no fundo do mar. URL: <https://g1.globo.com/mundo/noticia/2024/03/07/titan-novo-audio-reabre-debate-sobre-causas-da-implosao-do-submarino-que-transportava-milionario-para-ver-o-titanic.ghtml>
- 113.** Supertelelescópio James Webb capta imagens impactantes da nebulosa 'Cabeça de Cavalos'. URL:

<https://g1.globo.com/ciencia/noticia/2024/04/30/supertelescopio-james-webb-capta-imagens-impactantes-da-nebulosa-cabeca-de-cavalo.ghtml>

- 114.** Temporal inesperado com fortes rajadas de vento causa queda de árvores e destelhamento no Oeste Paulista. URL: <https://g1.globo.com/sp/presidente-prudente-regiao/noticia/2023/11/13/temporal-inesperado-com-fortes-rajadas-de-vento-causa-queda-de-arvores-e-destelhamento-na-regiao.ghtml>
- 115.** Tinder. Revelado o ‘segredo’ para ter mais sucesso na app. URL: <https://www.dn.pt/dinheiro/tinder-revelado-o-8216segredo8217-para-ter-mais-sucesso-na-app-10790884.html/>
- 116.** Ucrânia persistirá com objetivo de ingressar na Otan, diz presidente; Rússia vê possibilidade de acordo com países ocidentais. URL: <https://g1.globo.com/mundo/noticia/2022/02/14/ucrania-persistira-com-objetivo-de-ingressar-na-otan-diz-presidente-russia-ve-possibilidade-de-acordo-com-paises-ocidentais.ghtml>